

Ю. О. КАРПЕНКО

МОВОЗНАВЧА РОБОТА У ЧЕРНІВЕЦЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Працівники кафедри української мови Чернівецького державного університету розпочали у 1953/54 навчальному році свою ... тему «Буковинські говірки в їх відношенні до загальнонародної української мови. Виконані та виконуються описи окремих говірок, опрацьовується топоніміка Чернівецької області. Ст. викладач В. С. ... готує працю «Про межу між ... і південно-західним наріччями української мови», в якій обстоюється думка, що межа між цими наріччями в центральній ... частині дуже виразна і чітка, що ... смуги між наріччями нема. Окремі ... цієї ж колективної теми кафедри... у кандидатських дисертаціях М. Ф. Станівського «Становище літературної мови на Буковині в кінці ХІХ ст.» (подана до захисту), Я. І. .. «Становище літературної мови на Буковині в кінці ХІХ – на початку ХХ ст.» та В. А. Прокопенко «Лексика говірок північних районів Чернівецької області» (готуються).

Під час літніх канікул експедиції кафедри проводили в районах Чернівецької області ... говірок. Діалектологічну роботу кафедри очолював зав. кафедри доц. О. Н. Савченко.

Протягом року кафедра працювала також ... разом історико-граматичних та мовно-стилістичних тем.

Доц. О. Н. Савченко закінчив і подав до захисту докторську дисертацію «Про походження особових закінчень дієслова в індоєвропейських мовах». Автор додержується погляду, що дієслівні закінчення першої особи всіх трьох чисел та другої особи однини походять від займенників, а закінчення третьої особи всіх чисел та другої особи множини і двоїни – від іменних суфіксів. У зв'язку з цим розглядається розвиток граматичної системи дієслова загальноіндоєвропейської мови та питання про найдавніші граматичні категорії дієслова, а також розвиток займенників мови-основи. Перший розділ дисертації присвячено деяким проблемам порівняльно-історичного методу (діалектні розходження загальноіндоєвропейської мови; значення хетської мови для порівняльної граматики та відношення цієї мови до інших індоєвропейських мов; критичний розгляд теорії індоєвропейських ларингальних приголосних).

Доц. О. Н. Савченко також підготував для «Наукових записок» університету статтю «Про єдність староруської мови».

Ст. викладач М. В. Леонова написала працю «Вплив російської мови на українську після возз'єднання України з Росією» (для «Наукових записок»).

У галузі мовно-стилістичних досліджень відзначаються закінчені кандидатські дисертації ст. викладачів М. В. Леонової «Стилістичні категорії слів і фразеологізмів у збірках П. Г. Тичини «Партія веде», «Чуття єдиної родини» і «Сталь і ніжність» та В. С. Лимаренка «Мова та особливості стилю твору «Бур'ян» А. В. Головка».

Закінчує роботу над дисертацією про мову і стиль новел В. С. Стефаніка односельчанин великого письменника аспірант М. С. Тофан.

***

Кафедра російської мови Чернівецького університету опрацьовувала дві загальні теми: «Мова і стиль творів О. М. Горького» і «Вивчення російських говірок на Буковині».

По першій темі протягом року виконані та виконуються такі праці: «Синонімічні синтаксичні конструкції у творах О. М. Горького» – канд. філол. наук В. І. Кузнецова; «Деякі особливості мови і стилю роману О. М. Горького «Дело Артамоновых» – кандидатська дисертація ст. викладача Е. Я. Бобра; «Порядок слів у російській мові (на матеріалі творів О. М. Горького)» – викладача Т. О. Сорокіної; «Мова і стиль твору О. М. Горького «Фома Гордеев» – аспіранта А. Д. Зверєва. Крім того, працівники кафедри Ф. М. Гелета та З. В. Ніколаєва опрацьовували питання мови і стилю М. Є. Салтикова-Щедріна і М. О. Некрасова.

Працівники кафедри зібрали значний і цікавий діалектний матеріал у трьох російських селах, що існують на Буковині ще з XVIII ст. Цей матеріал ліг в основу кандидатської дисертації В. І. Столбунової.

***

У березні ц. р. в Чернівецькому державному університеті відбулась наукова сесія, присвячена 300-річчю возз'єднання України з Росією. Сесія охопила також тематику по комплексному вивченню історії, мови, культури, економіки і природних ресурсів Карпат і Прикарпаття. Для працівників кафедр університету ця сесія стала підсумком і перевіркою їх наукової роботи за навчальний рік.

Викладачі та аспіранти мовознавчих кафедр прочитали на цій сесії 19 доповідей, з яких слід відзначити такі: «Єдність давньоруської мови» – доц.

О. Н. Савченко; «Вплив російської літературної мови на українську літературну мову в кінці XVII і в XVIII ст.» – ст. викл. М. В. Леонова; «Виховання у слов'ян за даними лінгвістики» – доц. Ф. І. Науменко; «Синтаксичні синонімічні конструкції у творах О. М. Горького» – канд. філол. наук В. І. Кузнецов; «Словникова робота при вивченні творів В. В. Маяковського – ст. викладач З. В. Ніколаєва; «Боротьба Ю. Федьковича за народність літературної мови на Буковині» – викладач М. Ф. Станівський; «О. Кобилянська в боротьбі за єдність української літературної мови на Буковині (на матеріалі лексики)» – викладач Я. І. Микитович; «Основні проблеми молдавського мовознавства» – канд. філол. наук В. А. Лисицький; «Про структуралістичні тенденції в закордонних працях з французької граматики» – канд. філол. наук В. П. Титова.

У ряді доповідей подано описи деяких говірок Прикарпаття.